

Etika: 4. Na konci života - I. Jak medicína a technologie změnily kontext umírání

Etika umírání: Morální otázky, které vyvstávají na konci života, jsou výzvou pro všechny.

Etika na konci života

Jak medicína a technologie změnily kontext umírání

Když končí školní rok a já se pokouším zpracovat mnoho agonií roku COVID *annus horribilus* v letech 2020–21, budu si pamatovat mnoho úmrtí, ale především smrt mého otce na konci prosince 2020. Tyto příspěvky, které byly převzaty z mé připravované knihy *Úvod do křesťanské etiky*, vycházejí z jeho vzpomínek a formovány mým prožitkem jeho smrti.

I v pandemii nejsou tyto ochromující informace plně asimilovatelné. Většinu času se snažíme na to nemyslet. S věkem se to stává obtížnějším, nejen proto, že víme, že směřujeme ke smrti, ale také proto, že smrt se k nám postupně přibližuje ve ztrátě členů naší rodiny a nakonec i našich sourozenců a přátel.

Morální otázky, které vyvstávají na konci života, jsou výzvou pro všechny kazatele a všechny etiky. Když se ohlížím na své vlastní dřívější psaní o problémech na konci života, vidím svůj mladistvý odstup od smrti. První vydání učebnice od Stassen/Gushee *Království etiky* vyšlo téměř před 20 lety. V tomto svazku jsem napsal diskusi o problémech konce života. Když se teď dívám na tu kapitolu, připadá mi to abstraktní a teoretické. Moje mladší já nabízí příslušné termíny a koncepty, ale má malý cit pro agónii umírajících a jejich rodin.

Čtyři příspěvky, které v následujících týdnech nabídnu, jsou napsány z jiného místa. Od roku 2014 jsem do teď pohřbil svou matku, tchána, mentora, sestru a otce. Jsem nesmírně vděčný za to, že jsem nepochoval také své dítě, z nichž dvě byly téměř nezvěstné, nebo manželku, která má dvě hrozné

nemoci. Ano, od roku 2003 se mi smrt opravdu přiblížila.

„Od roku 2014 jsem dosud pohřbil svou matku, tchána, mentora, sestru a otce.“

Jsem přesvědčen, že výrazně křesťanský přístup k etice na konci života lze identifikovat a musí být dnes chráněn, alespoň pro Ježíšovy následovníky. Jsem ale také přesvědčen, že je zranitelný jak technologickým pokrokem, tak i slábnoucím vlivem křesťanské teologie v západních kulturách. Chci objasnit to, co považuji za nějaké morální hranice, a některé osvědčené postupy. To bude mým cílem v této sérii příspěvků.

* * *

Technologický pokrok zásadně změnil kontext, ve kterém moderní lidé přemýšlejí o všech druzích morálních problémů. Zvažte, jak moc se to změnilo na začátku života, protože moderní antikoncepce, reprodukční technologie a potraty představují technologické intervence související s lidským plozením a zaměřené na maximalizaci lidské volby a kontroly. Tyto technologie se však ukázaly jako částečně úspěšné v tom, že dávají lidem požadovanou kontrolu.

Něco podobného – i když ne identického – lze říci o konci života. Zejména v bohatém světě dramatický pokrok ve výživě, životním stylu, lékařské péči, léčivech, veřejné bezpečnosti, hospitalizacích a dalších faktorech dramaticky prodloužil život. Podobně lékařský a technologický pokrok neustále získává vítězství života nad smrtí, někdy dokonce poráží takové biče jako je rakovina a rozhodně prodlužuje život – a oddaluje umírání – mnohem déle, než si naši předkové dokázali představit.

Tyto pokroky změnily kontext, ve kterém většina lidí v moderních společnostech prožívá své poslední dny. Ve Spojených státech, přestože 80% lidí [dává přednost](#) umírání doma, to udělá jen 20%. Z ostatních 60% zemře v nemocnicích a 20% v pečovatelských domech. Proces umírání byl hodně medializován, a tak se kontext umírání přesunul z domova na nějakou instituci, hlavně nemocnici.

„Ve Spojených státech, přestože 80% lidí dává přednost zemřít doma, to udělá jen 20%.“

Ze zkušenosti mohou říci, že když člen rodiny zemře v institucionálním prostředí, může rodina často zažít hlubokou ztrátu soukromí a kontroly. Cizí lidé zasahují během některých nejdůležitějších, intimních a bolestivých okamžiků do celého života člověka nebo rodiny.

Tyto ztráty jsou přijímány jako součást ceny boje se smrtí nejlepšími dostupnými prostředky. Ale stále platí, že smrt vítězí, stoprocentně. Medicína a technologie se ukázaly být jen částečně úspěšné při porážení nemoci a prodlužování lidských životů. Byly a pravděpodobně vždy budou zcela neúspěšné v porážce smrti, dokud Kristus nezíská konečné vítězství nad smrtí, jak bylo slíbeno v Písmu.

Co však moderní medicína zjevně dokázala, je převzít u většiny lidí proces umírání. To zahrnuje nabídku možností léčby stavů, které by kdysi byly považovány za neléčitelné. Medicína může také udržet naživu lidi, kteří by v minulosti zemřeli mnohem dříve. Ale také medicína může jít opačným směrem, aby nabídla možnosti pro urychlení nebo přímo způsobení smrti, pokud je o to zájem. To, co žádáme, aby pro nás medicína udělala na konci života – pokud něco chceme – je čistě lidská volba.

„Problém je v tom, že mnohokrát jsou ti, kteří jsou v zajetí své zdravotní krize, smeteni systémem, který je přesahuje a přemáhá.“

Právě v tom je nebo do takových situací by měla přijít **etika**. Problém je v tom, že mnohokrát jsou ti, kteří jsou v zajetí své zdravotní krize, smeteni systémem, který přesahuje a přemáhá. Mělo by být cílem dnešních přemýšlivých křesťanů zápasit o určitou kontrolu nad procesem umírání a o určitý prostor pro přijímání skutečných rozhodnutí, než aby se nechali strhnout hybností rozhodnutí ostatních.

V případě mého otce, i když neumíral na COVID, jsme se dozvěděli, že kvůli COVIDu pravděpodobně zemře bez nás, pokud budeme chtít něco jiného než domácí hospicovou péči. Vzhledem k příšerným alternativám a pod silným časovým tlakem k rozhodnutí jsme si ji vybrali.

Domácí hospicová péče dramaticky změnila naše zkušenosti z posledních dnů mého otce. Mezi námi a procesem umírání našeho otce nestál žádný lékař a žádná instituce. Opravdu bych řekl, že jsme dostali minimální pomoc a často jsme se cítili děsivě sami. A přesto to bylo nejlepší. V příštím příspěvku řeknu více, proč tomu věřím.

[David Gushee](#)

David Gushee

David Gushee

David P. Gushee M.Div., M.Phil., Ph.D. je přední křesťanský etik. Působí jako významný univerzitní profesor křesťanské etiky na Mercer University a je bývalým prezidentem The American Academy of Religion and The Society of Christian Ethics. Je autorem knih *Kingdom Ethics, After Evangelicalism, and Changing Our Mind: The Landmark Call for Inclusion of LGBTQ Christians*. On a jeho manželka Jeanie žijí v Atlantě. Další informace: davidpgushee.com nebo [Facebook](#).

Články této série:

[Etika: 4. Na konci života – I. Jak medicína a technologie změnily kontext umírání](#)

[Etika: 5. Na konci života – II. První otázkou není, kdo rozhoduje, ale kdo doprovází](#)

[Etika: 6. Na konci života – III. Konečným etickým problémem je, zda budeme čekat na smrt](#)

Vyjadřené názory jsou výhradně názory autora.

Můžete také navštívit naši facebookovou stránku [Baptisté – Česká republika](#) nebo facebookovou skupinu [Zpravodaj baptistických sborů](#)